



ÜLDKOOSOLEK

15. juunil 2026 Vango

PÄEVAKORD



- 01** 2025. a. majandusaasta aruanne
- 02** RESCoop.eu toetajaliikmeks astumine
- 03** Alaealiste kaitse ja kaasamise kord
- 04** 2026. a. eelarve muutmine
- 05** Juhatuse valimine
- 06** Kohapeal algatatud teemad

KOKKUVÕTTED

2025

FINANTSARUANNE



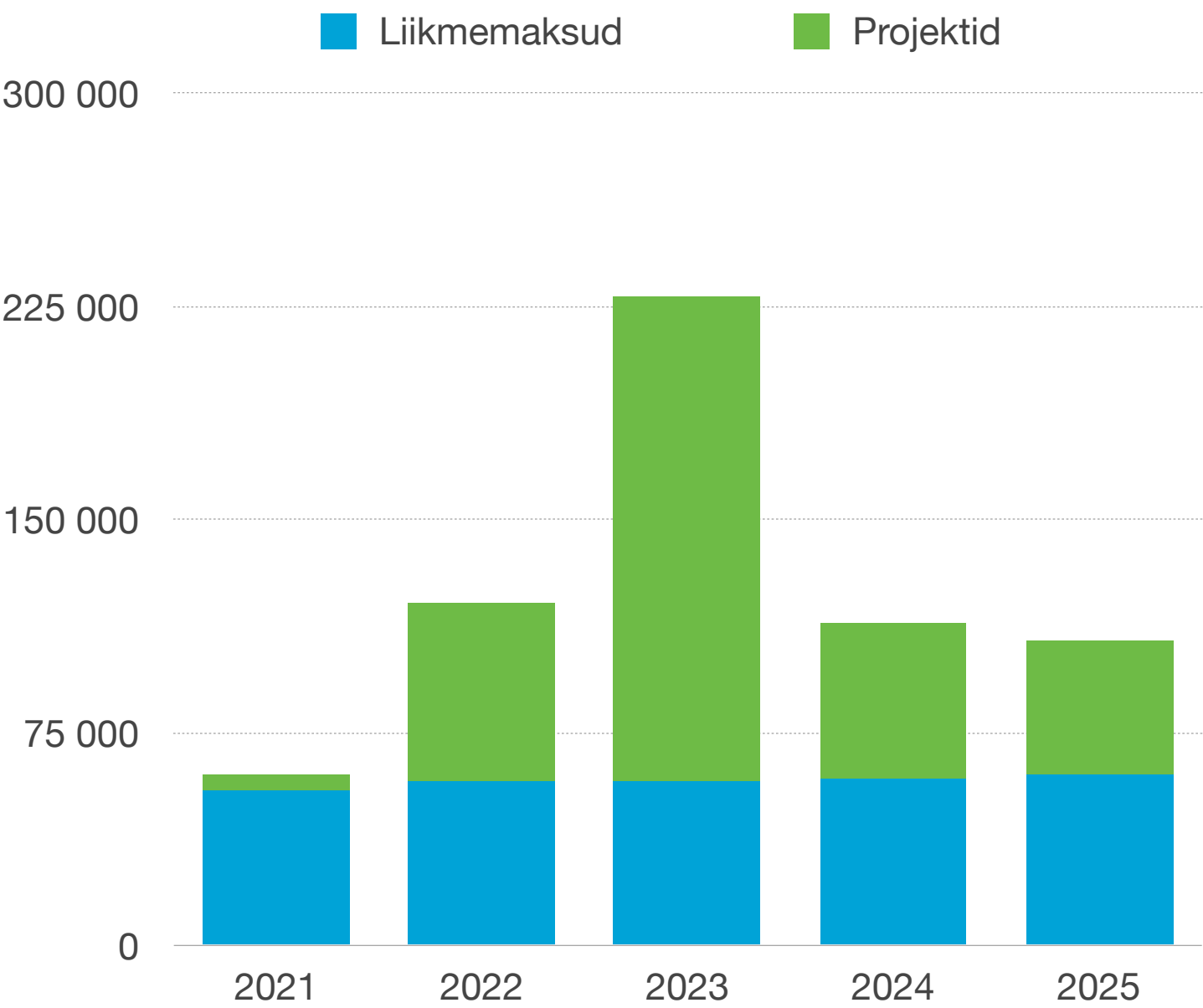
TEGEVUSARUANNE



PROJEKTID

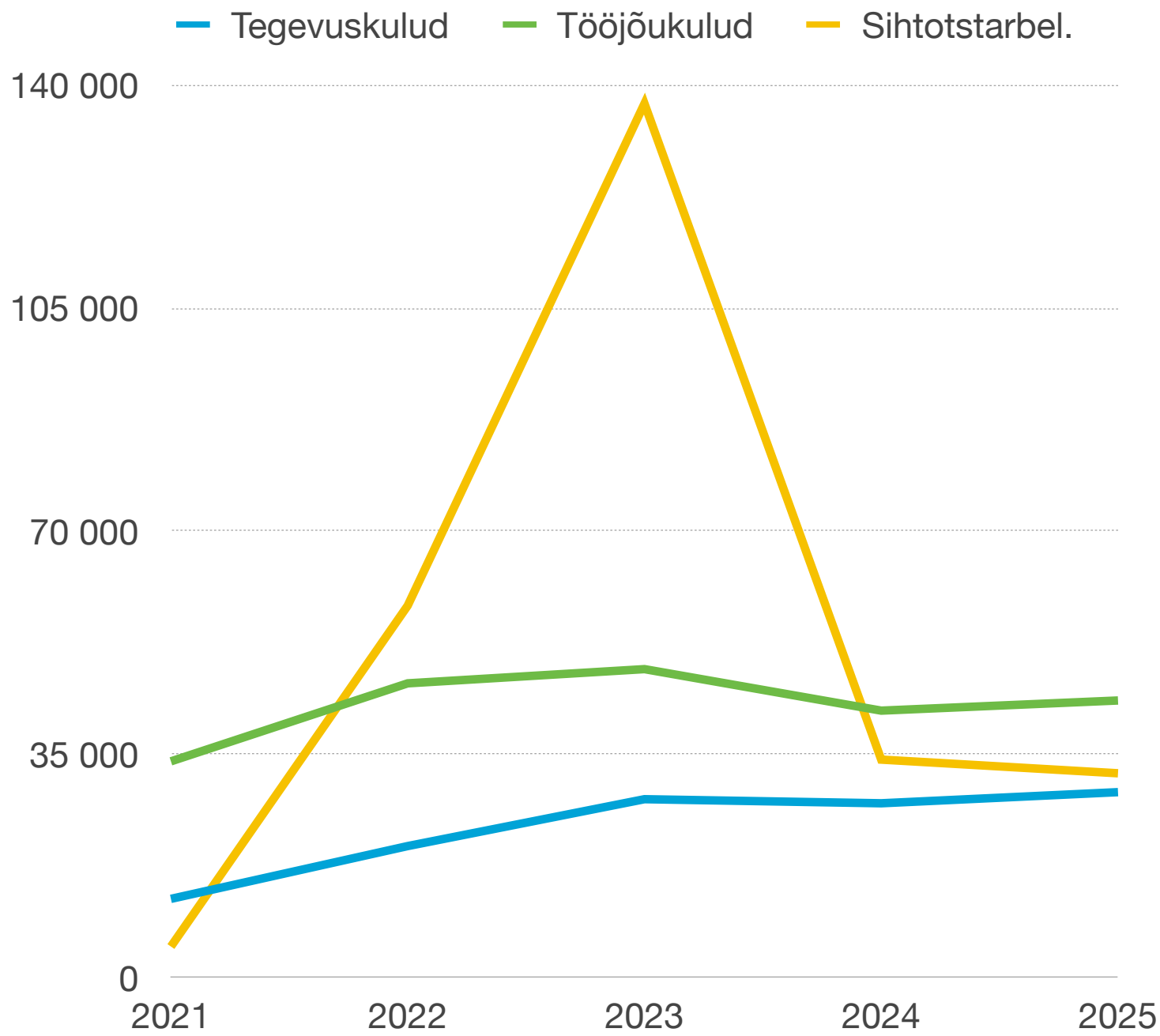
FINANTSARUANNE: TULUD

	2021	2022	2023	2024	2025
Liikme- maksud	54 854	58 207	57 520	58 588	60 404
Projektid	5394	62 214	170 653	54 777	46 787



FINANTSARUANNE: KULUD

	2021	2022	2023	2024	2025
Tegevus- kulud	-12 370	-20 646	-27 995	-27 356	-29 100
Tööjõu- kulud	-33 930	-46 159	-48 386	-41 880	-43 470
Sihtots- tarbel.	-4899	-58 340	-137 048	-34 203	-32 059



TEGEVUSARUANNE

- Liikmeid 22
- 3 üldkoosolekut
- Juhatus:
 - 6 liiget
 - 8 koosolekut (7 veebis, 1 füüsiline kohtumine)
- 2 lepingut: tegevjuht (0,75+0,25 projektis) ja juhatuse liige
- Teenusleping Positiivne Tulem OÜ / augustist Vestex Group OÜ — raamatupidamine 210€+km kuus
- Käsundusleping:
 - Rafael Milerman, projektijuhtimine LIFE EC4RURAL projektis

ÜHENDAMINE – SÜNDMUSED

27.02 Ideekorje "Kuidas olla vedur (edasi) ja kuhu viivad rööpad?"

26.05	LEADER infopäev + üldkoosolek Jänedal
-------	---------------------------------------

12.-13.08 Suveseminar Nelijärvel

9.-10.12	Talveseminar + üldkoosolek Toosikannul
----------	--

ÜHENDAMINE – ÜHISTE SEISUKOHTADE KUJUNDAMINE ÕIGUSLOOMES

- Liikmete **kohvitunnid** toimusid jaanuaris, veebruaris, märtsis, aprillis, mais, juunis, septembris ja novembris (8)
- **PRIA+KTR teenuse** ootuste disainimine jaanuaris
- **PRIA pilve** loomine (küsimused-vastused, menetluse kontrollküsimused, juhendid)
- Igakuised **seminarid PRIAga** alates oktoobrist (toimunud 15.10, 14.11 + Kagu-Eesti jm arutelud veebis)
- **SOM infopäev** 26. märtsil
- Olime **spoku.ee peakasutaja** rollis, spokut kasutab 22 tegevusrühma



ÜHENDAMINE – KOMMUNIKATSIOON

Uudised ja sündmused
veebilehel

aastas siiani kokku 36 tk, keskmiselt 3 uudist kuus

leaderliit.eu

veebi tehniline uuendus

Uudiskirjad

2

Tunnustamine

2 Aasta Tegija ja 3 elutöö tunnustust suveseminaril

Sotsiaalmeedia

aasta lõpuks 617 jälgijat Facebookis (+38)

Siseveeb (drive)

ettepanekute kogumine määruse muutmiseks,
eelnõude koostamiseks, väärtuspakkumiseks

[Home](#) > [News](#) > [Lump Sums in LEADER: Insights from Estonia](#)

NEWS | 17 MAR 2025

Lump Sums in LEADER: Insights from Estonia

■ CAP Implementation >

LEADER >

Estonia is one of the countries that has adopted lump-sum payments for LEADER in the 2023-2027 programming period and has already gathered valuable experiences from its implementation.



Saarte koostöökogu rahastused: kas nii, et kes küsib, alati ka saab?

LEADER-meetme viimases taotlusvoorus olid toetuse-saajate hulgas MTÜ Saarte Koostöökogu juhtimisega seotud projektid, mis sunnib küsima, kuidas täpselt raha jagatakse ja kas see on ikka alati erapooletu.

Ain Lember

Nii sai Saarte koostöökogu büroo juhataja Terje Ausi ja tema abikaasa asutatud MTÜ Marten-Ausi LEADER-meetmest toetust üle 8000 euro. Toetus aitab noori motokrossiharrastajaid hooajaks valmistada ning läbi viia treeninguid ja laagreid kallil spordialal, mis paneb vanemate rahakotile suure koormuse.

Terje Ausi sõnul spordikool motokrossi ei toeta, küll aga näiteks purjetajaid, kelle treeneri töötasu tuleb spordikooli eelarvest. Motokrossi harrastavad noored sportlased ja nende pered peavad ise hakkama saama, selgitas Aus.

"Ma teadsin, et sellest võib jama tulla, aga lapsi ei saa karistada selle eest, et ema töötab Saarte koostöökogus," kõneles Terje Aus. "Meile ei saa tõmmata...



NOVEMBRI ALGUSES arutas Saarte koostöökogu üldkogu Ehtne Saaremaa poe probleeme ja kinnitas järjekordse taotlusvooru rahaeraldused.

MEHIS TULK

KOMMENTAAR

Triin Kallas:

Infole lähedal olek annab eelise
Kui me rääkime koostöökogu juhatuse liikmetest, siis peamine, mida raha jagamisele lähemal olevad inimesed kasutavad, on teave.

Mikk Rand:

Juhatuse liikmed peavad vahetuma
Juhtumisi olen olnud SKK juhatuse liige kahe korra jagu, nüüd juba aastaid tagasi. Esindan ühte lihtsat ning seega kindlat mõt-

Mis puudutab koostöökogu bürood, siis büroo vaatab taotlused läbi, kuid hindamisega kontori töötajad seotud ei ole. "Kontoritöötajad ei saa kuidagi hindajat mõjutada. Kontori roll on kuni hindamiseni," selgitas büroo juhataja.

Saarte koostöökogu viimases taotlusvoorus jäi ettevõtluse meetmes osa raha välja jagamata, mis Ausi sõnul näitab hindamise kõrget kvaliteeti. "Oleks võinud, silmad kinni, raha välja jagada, aga seda ei tehtud," rääkis Aus. "Kes ei suutnud omafinantseeringut tõestada, kelle taotlus tundus lihtsalt toores... Saame e-PRIAst hindajate kommentaarid välja võtta ja nende põhjal selgitada taotlejatele, et tulgu järgmine kord uuesti, aga tehku see või teine koht paremini."

Hindamise kvaliteet

Ausi mõõnis, et kõigele vaatamata ei saa hindajate puhul välistada subjektiivsust, sest ka eksperdid on inimesed.

Eesti Leader Liidu tegevjuht, Saarte koostöökogu hindamiskomisjoni liige **Triin Kallas** ütles, et Eesti leidub piirkondi, kus peaaegu kõik, kes vähegi oskavad projekte kirjutada, raha ka saavad.

Saaremaal peitub ka Kallas...

Ülekoormus kruvib pingeid: teistelt reeglite täitmist nõudev PRIA ei suuda ise tähtaegades püsida ⁽⁶⁾



Meinhard Pulk
ajakirjanik

22. august 2025, 00:01



Kuula



Kui PRIA ei suuda taotlejatele õigel ajal vastust anda, mõjutab see eriti ürituste, näiteks avatud talude päeva korraldajaid. FOTO: SANDER ILVEST

ÕIGUSLOOME TÖÖRÜHM

juht: Tiina Ivask, Valgamaa Partnerluskogu

jaanuar	Milliseid tingimusi võib strateegias lisaks määruses sätestatule ette näha?
veebruar	LEADER Eesti logo teavitusplakatile
aprill	vana määruse muutmine: elluviimise tähtaja pikendamine, auditeerimise kohustus
mai	koostööprojekti eelarve koostamine
juuli	PRIA iganädalased aruanded / KTR eelarve jälgimine
august	PRIA menetlustähtaegade pikendamised
september	KTR rahavoogude analüüs / ettepanek ettemaksu tasaarveldamise muutmiseks
november	LEADER määruse muutmise eelnõu

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
info@agri.ee

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet
info@pria.ee

26.03.2025 nr 1-1

Ettepanek erandi tegemiseks LEADER meetmest toetatud toetatud objektide tähistamisel

Head kolleegid



Teeme LEADER tegevusrühmade poolt ühise ettepaneku võtta uuesti kasutusele LEADER Eesti logo ja plakati kujundus, mis oli kasutusel eelmistel rahastusperioodidel.

Hetkel lähtume teavitamisel 11.06.2024 PRIA peadirektori käskkirjast “Maaelu arengu toetuse kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) osalusele viitamise tehnilised täpsustused perioodil 2023–2027”, teavitamise üldised näitajad ja nõuded tulenevad Euroopa Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2022/129 lisadest II ja III.

Erinevalt eelmiste perioodide rakendusmäärusest, ei näe EK alates 2023 enam ette eraldi Euroopa LEADER logo kasutamist. 2024. aasta suvel anti välja dokument *GUIDELINES for the visual identification of LEADER intervention in the CAP Strategic Plans 2023-27*, milles ei loodud uut logo, vaid esitati kujundussoovitused.



Leiame, et LEADER toetuste eripära esiletoomiseks ja järjepidevuse säilitamiseks on väga vajalik jätkata “LEADER Eesti” logo kasutamist. Teavitusplakatid on võimalik kujundada nii, et säiliks EK nõutavad kohustuslikud elemendid: EL embleem koos sõnadega *Kaasrahastanud Euroopa Liit* ning projekti nimetus; sekkumise nimetust asendaks aga logo sõnadega “LEADER Eesti”. Erandiga ei kaasne lisatööd, kuna logo stiiliraamat on juba olemas ning võimalik lihtsalt uuesti kasutusele võtta.

Lisa: Võimaliku plakati näidis

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Triin Kallas
tegevjuht



PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET

KÄSKKIRI

Tartu

17.06.2025 nr 1-12/25/50

PRIA peadirektori 11.06.2024 käskkirja nr 1-12/24/32 muutmine

Võttes aluseks põllumajandusministri 21.07.2000. a määruse nr 52 „Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti põhimäärus“ § 11 p 4 ning lähtudes Euroopa Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2022/129 lisadest II ja III

1. PRIA peadirektori 11.06.2024 käskkirjaga nr 1-12/24/32 kinnitati maaelu arengu toetuse kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) osalusele viitamise tehnilised täpsustused perioodiks 2023–2027.

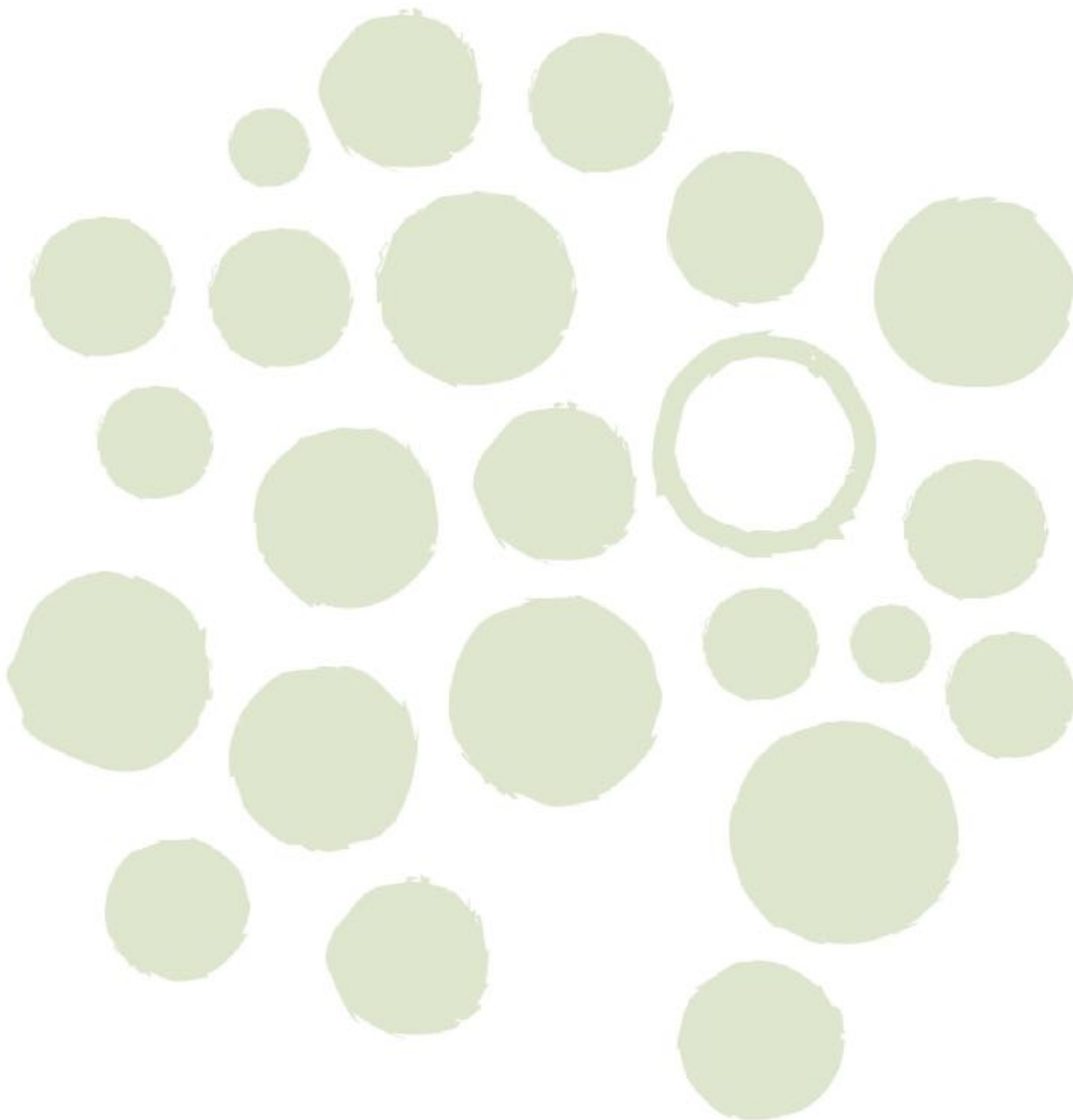
Kuna eelnimetatud käskkirjaga jäid kinnitamata vastavad nõuded LEADER toetuste osas on otstarbekas muuta PRIA peadirektori 11.06.2024 käskkirja nr 1-12/24/32 ning lisada



LEADER
EESTI



Kaasrahastanud
Euroopa Liit



ESINDAMINE

Organisatsioon	Toimus	Esindaja
Euroopa ÜPP võrgustiku assamblee	4. detsember	Rita Triinu Peussa
Euroopa ÜPP võrgustiku allrühm: LEADER ja territoriaalne areng	6. märts	Kristiina Tammets
ELARD - Euroopa LEADER ühendus maaelu arenguks	5. märts, 14. aprill, 8. mai, 4. september, 3. detsember	Triin Kallas
Eesti Maaelu arengukava 2014-2020 ja Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027 ühine seirekomisjon	5. veebruar, 4. juuni	Rafael Milerman
„Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ (PõKa 2030) juhtkomisjon	10. juuni	Karl Õmblus
PMAN - Põllumajanduse ja maaelu arengu nõukogu	29. september	Triin Kallas
Maal elamise päeva juhtkomisjon	28. veebruar, 11. juuni, 29. august, 25. november	Triin Kallas / Rita Triinu Peussa
Maaeluvõrgustiku koostöökoda	22. jaanuar	Rafael Milerman
Vabaühenduste Liit	16. mai	Rafael Milerman

ESINDAMINE – REGULAARSED KOHTUMISED



REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM



PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET



- | | |
|------------|---|
| 26.11.2025 | LEADER määrus on kooskõlastusringil
<i>25. novembrini 2025</i> |
| 11.09.2025 | Ministeeriumi vastus meie pöördumisele
<i>11. septembril 2025</i> |
| 16.05.2025 | Lõppenud perioodi LEADER määruse muutmine
<i>15. mail 2025</i> |
| 20.01.2025 | PRIA juhtkond tutvustas muudatusi oma struktuuris
<i>20. jaanuaril 2025</i> |
| 17.01.2025 | Koondasime liikmete ootusi koostööle PRIAga
<i>15. jaanuaril 2025</i> |
| 28.08.2024 | LEADER määruse järgmised muudatused jõustuvad 31.08
<i>28. augustil 2024</i> |

ESINDAMINE – REGULAARSED KOHTUMISED



REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

10. märtsil ja 25. juunil kohtumised ministriga



ESINDAMINE – REGULAARSED KOHTUMISED



20. jaanuar
15. oktoober
14. november

METK Maaelu
Teadmuskeskus

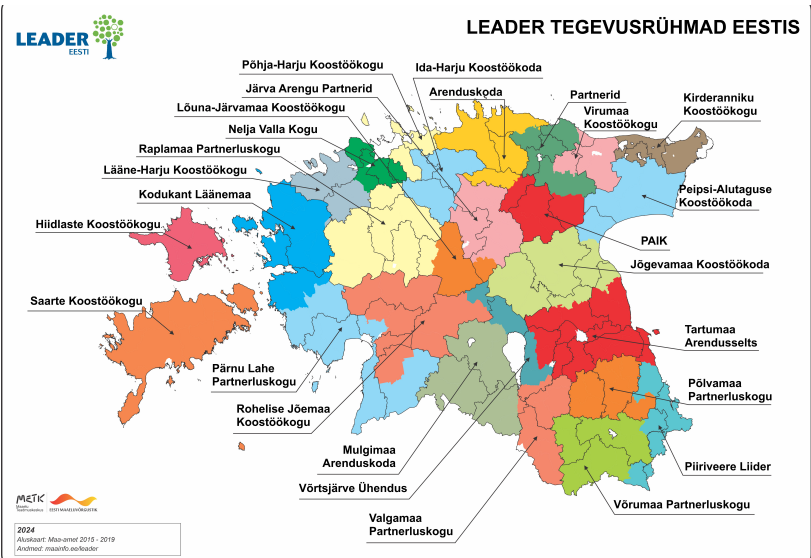
kord kuus (online)





LEADER - KOGUKONNA JUHITUD KOHALIK ARENG EESTIS 2028+

Tasakaalustatuma regionaalse arengu saavutamiseks on oluline kõigi valdkonnapoliitikate panus. Arvestades, et suur osa investeringutest ja reformidest teostatakse välisrahastuse toel, on rahandusministeerium rakendanud juhendit, et tagada toetuse andmise tingimustes tasakaalustatuma regionaalse arengu arvestamine. See on positiivne samm, kuid praktikas võivad takistuseks osutuda erinevate fondide reeglid ja tingimused. Seetõttu on oluline liikuda ühtlustamise ja lihtsustamise suunas. Parim lahendus selle eesmärgi saavutamiseks on luua ühtne **kogukonna juhitud kohaliku arengu fond**.



Olenemata sellest, milliseks kujuneb Euroopa järgmise perioodi finantsraamistik, vajab Eesti paremat plaani regionaalse ebavõrdsuse vähendamiseks. LEADER tegevusrühmade võrgustik saab olla riigile parimaks toeks maapiirkondade eripärade ja vajaduste mõistmisel ning pakkuda tuge nende potentsiaali maksimeerimiseks.

TAUST JA SÕLMKÜSIMUS

LEADER on kuulunud pikka aega **põllumajanduspoliitika** instrumentide hulka, kuid 98% maal elavatest inimestest ei ole põllumehed. Kui LEADER lähenemist rakendada laiemas **regionaalpoliitilises** vaates, on selle kaasabil võimalik mõista ja lahendada kohalikke kitsaskohti terviklikumalt ja paindlikumalt kui praegu.

Regionaalse majanduskasvu saavutamiseks tuleb arendada **kohaspetsiifilisi majandusmudeleid**, mis arvestavad kohaliku kogukonna vajadustega: näiteks tasakaalustatud, säästev ja jätkusuutlik ettevõtlus ning loodusressursside kasutamine, sh taastuvenergia lahendused. Üleriigiliste toetusmeetmete senine disain soosib suuri ettevõtteid, mis tegutsevad valdavalt linnapiirkondades, mistõttu on ka toetusi saanud ettevõtted enamasti Tallinnas, Tartus ja nende lähiümbruses.

Nii ettevõtluse kui kogukondade toetuseks leidub erinevaid, kuid sarnaste eesmärkidega **toetusmeetmeid**, mis tõstab riigi jaoks toetuste menetlemise kulusid ja muudab toetusvõimalustest arusaamise võimalike saajate jaoks keeruliseks. Mida lähemal toimub taotlemine ja nõustamine kohalikule elanikule, seda lihtsam on olla taotlejale arusaadav ning kohandada pakkumist piirkonna vajadustega.

Riik on seadnud sihiks kodanikke strateegilisse planeerimisse järjest enam kaasata, mis on kahtlemata tervitav, ent pahatihti kipub kaasamine kujunema näiliseks. Üheks põhjuseks on mitmel tasandil paralleelselt toimuvad kaasamistegevused küla ja valla arengukavast kuni riiklike strateegiateni, mille tulemuseks on osalejate väsimine. Niisugust **kaasamise raiskamist** tuleks vältida parema andmekasutuse, ülesannete täpsema jaotuse ja koostööga organisatsioonide vahel, vältimaks dubleerimist.

LEADER kohalike tegevusrühmade võrgustik on ainulaadne vahend kohalike probleemide lahendamiseks.

MEIE PEAMISED TUGEVUSED:

- 26 tegevusrühma katavad kogu Eesti maapiirkonna ja väikelinnad;
- otsustamisel hoitakse tasakaalu kolme sektori (omavalitsus, kogukond, ettevõtjad) ja huvirühmade vahel
- liikmeskond on suur ja mitmekesine: üle 800 ettevõtte, üle 900 vabaühenduse ja ligi 100 avaliku sektori esindajat
- tegevusrühma suurus (tegevuspiirkonna elanike arv 5900 kuni 58800, keskmiselt

- 20000) on optimaalne, et jääda “rohujuure” tasandile ja samas omada läbi kohaliku arengu strateegia laiemat ja omavalitsustega võrreldes vähem politiseeritud vaadet piirkonna arendamisele
- tegevusrühmad koondavad oma kogukonna eestvedajate ja ettevõtjate võrgustikke, võimestades neid läbi õppimisvõimaluste ja koostöö edendamise
- tegevusrühmad on rahvusvahelise koostöö eestvedajad ning innovatsiooni ja koostöömodelite maaletoojad.

POSITIIVNE MÕJU JA KASU

LEADER meetod on suurepärane **sild riigi ja inimeste vahel**: igal tegevusrühmal on laialdane kontaktide võrgustik, nad tunnevad oma piirkonna kogukondi, seal elavaid inimesi ja nende igapäevaelu, mis võimaldab neil paremini mõista kohalikke probleeme ja väljakutseid ning luua sidemeid erinevate huvirühmade vahel. Põhjalik arusaamine oma eripärast, kultuuritaustast ja sotsiaalsest dünaamikast võimaldab tegevusrühmal pakkuda lahendusi, mis vastavad piirkonna konkreetsetele vajadustele.

Alanud rahastusperioodil oli tegevusrühmadel esmakordselt võimalus koostada **ühisstrateegiad**, mis hõlmavad nii maaelu arengu kui ka sotsiaalmeetmeid, mida rahastatakse Euroopa sotsiaalfondist. Mõistagi tekitab see menetluse poolelt lisatööd, kuid kogu võrgustik on täiendava väljakutse vastu võtnud selle nimel, et rohkem sihtrühmi hõlmata ning oma piirkonda mitmekesisemal ja terviklikumal viisil arendada.

VALDKONNAD, MILLES EELKÕIGE NÄEME VÕIMALUST PIIRKONNAPÕHISELT PANUSTADA:

piirkonna vajaduste
analüüsimine ja
arengu
planeerimine

maaettevõtlus

kogukonnad,
arukad külad

kodanikuühiskonna
tugevdamine

siseturvalisus

avaliku ruumi
parendus

sotsiaalne heaolu

keskkond,
ringmajandus, sh
keskkonnaharidus

turismi piirkondade
arendamine

arengukoostöö EL
kandidaatriikidega

Järgmise perioodi ettevalmistamine 2025

30. mai	REM regionaalpoliitika osakonnaga Lootuse külas
25. juuni	kohtumine minister Hendrik Johannes Terrasega
3. september	ettekanne ja töötuba ametnike välitöödel Võrus
23. september	regionaalvaldkonna seminar REMis
29. september	Põllumajanduse ja maaelu arengu nõukogu (PMAN) istung
19. november	REM piirkondlike prioriteetide seadmise koosloomepäev Paides

Järgmise perioodi ettevalmistamine 2026

4. märts	regionaalsete arenguorganisatsioonide kaasamisüritus Jänedal (REM)
13. märts	Reformitaotluste esitamise tähtaeg (ministeeriumid)
6. aprill	Kohtumine PRIA juhtkonnaga
22. aprill	ELARDi üldkoosolek
29.04, 07.05, 12.05 ja 13.05	Riigiplaani partnerite seminarid Tallinnas (RAM)
mai	Riigiplaani piirkondlikud tutvustusseminarid Paides, Tartus, Pärnus ja Jõhvis
2. juuni	Kohtumine minister Hendrik Johannes Terrasega
3. juuni	Maaelupakti poliitikalabor: maaeluga arvestamine riigiplaanides

Protsessi kirjeldus



Liikmete arutelu

13. aprillil Pärnus

- Riigiplaani reformide analüüs
- dokumendi arutelu mai lõpus
- Rahandusministeeriumile esitatud 5. juunil

LEADER riigiplaanis — analüüs | mai 2026

LEADER-võrgustiku roll

riiklikus partnerluskavas 2028–2034

Kogukonna juhitud kohaliku arengu võimalused

Käesolev analüüs kaardistab Riikliku partnerluskava 2028–2034 raames koostatud [reformitaotluste](#) põhjal valdkonnad, kus LEADER-võrgustiku kaasamine kogukonna juhitud kohaliku arengu elluviijana on enim põhjendatud, strateegiliselt otstarbekohane ning lisaväärtust loov. LEADER-lähenemise laiendamise ettepanekud põhinevad tegevusrühmadega peetud aruteludel, mis toimusid meie liikmetega 2025. aasta veebruaris ja 2026. aasta aprillis, samuti riigiplaani ettevalmistamise regionaalsetel aruteludel esitatud seisukohtadel ja ettepanekutel. Laiemas vaates toetume ka rahvusvahelistele uuringutele, mis käsitlevad LEADER-meetodi lisandväärtust ja mõju piirkondlikule arengule.

Analüüsi peamine sõnum on, et LEADER Eesti 26 tegevusrühma katavad kogu Eesti maapiirkonda ning väikelinnu, omavad toimivaid koostöövõrgustikke omavalitsuste, ettevõtjate ja vabatahtlike sektoriga, ning on riigi jaoks unikaalne rakenduskanal reformide viimisel rohujuuretasandile — eelkõige seal, kus hajaasustus ning teenuste vähene kättesaadavus muudab tsentraliseeritud lahendused ebaefektiivseks.

LEADER-i eripära seisneb selles, et kohaliku arengu strateegiad ning nende rakendamiseks vajalikud meetmed sünnivad kolme sektori – avaliku, era- ja kodanikuühiskonna – horisontaalses koosloomes. Kuigi Eestis tegutseb mitmeid organisatsioone, mis esindavad üksikuid huvirühmi või valdkondi, puuduvad enamasti mehhanismid, mis ühendaksid erinevad sektorid püsivasse koostöösse kohalike vajaduste kaardistamiseks, prioriteetide seadmiseks ning lahenduste elluviimiseks. Enamik toetusmeetmeid kujundatakse ja rakendatakse ülevalt alla põhimõttel, kus kohalikud kogukonnad on pigem meetmete kasutajad kui kaasloojad.

MAALELAMISEPAEV.EE

Toimunud 7 korda: 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Osalenud igal aastal 18-22 omavalitsust, kokku u 20 000 külastust aastas

Koostöölepe aastast 2021, alla kirjutas 12 partnerit — uuendatud 2024



AASTA KÜLA 2025

**Oru külade piirkond
(Läänemaa)**

ELL eriauhind:

**Kaika kandi külad
(Võrumaa)**



EC4RURAL

Puhtale energiale ülemineku edendamise maapiirkondade energiakogukondades



Koolitused ja pilootprojektide kohtumised

20.02.2025	Järva vald (Imavere)
12.03.2025	Viru-Nigula (Kunda)
27.03.2025	Tori
16.04.2025	Hiiumaa
10.09.2025	Saku, Järvamaa, Imavere, Kamari



XIX Linnade ja Valdade päevad, 10. aprill

EC4RURALi tutvustus, ettekanne ja paneeldiskussioon



Konverents ja aastakoosolek Vigos, 1.-3. oktoober

EC4RURALi tutvustus, ettekanne ja
paneeldiskussioon



ERASMUS+ PROJEKT

Exchange of experience and strengthening the role of youth in Local Action Groups

- Tšehhi LEADER vörgustik
- Slovakkia Noorte Maapäev

aprill 2024 - august 2025



2026

jaanuar

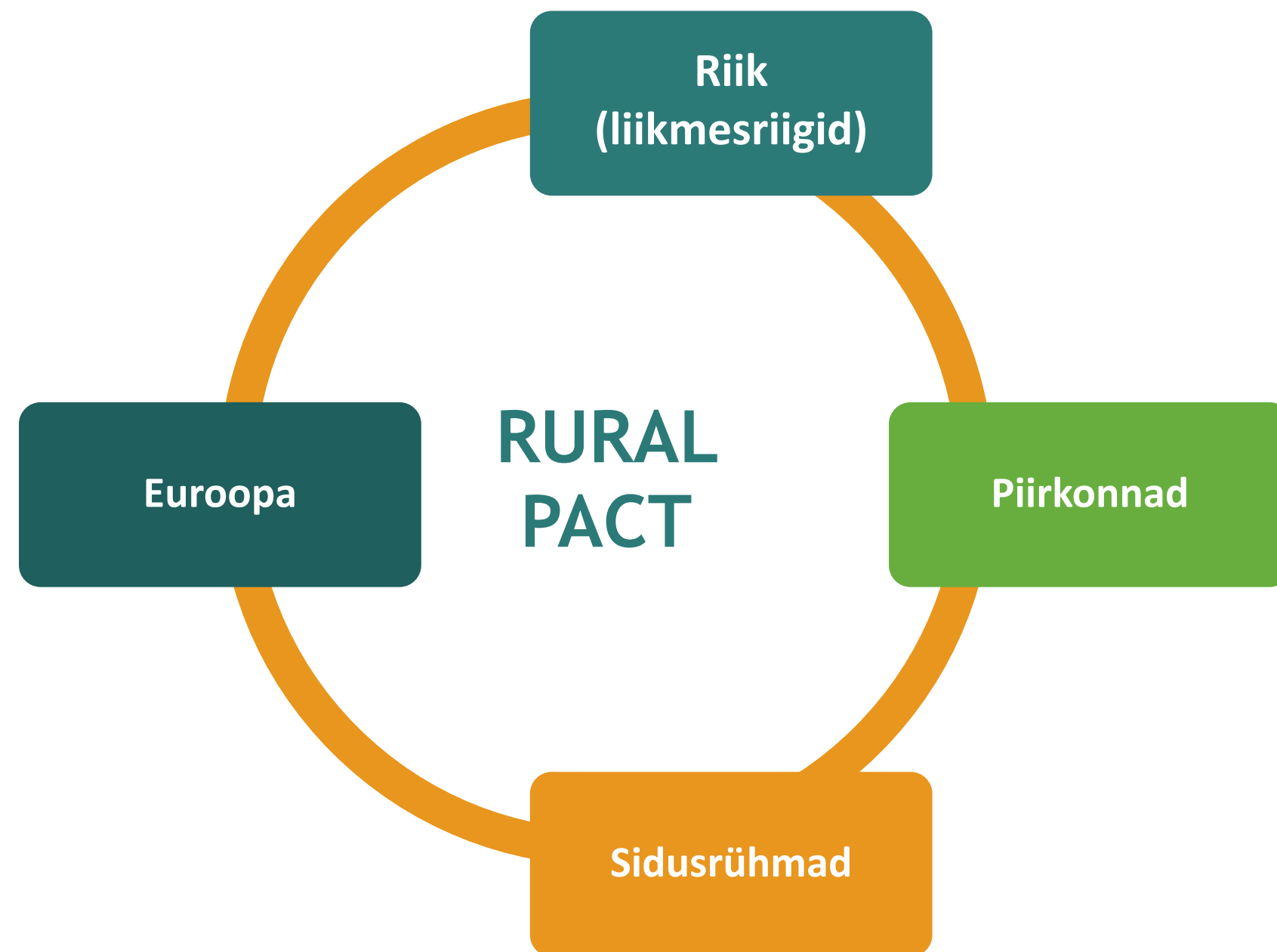
mai



LEPING maaelupakti (Rural Pact) bürooga 25.02.2026

RURAL
PACT

Maaelupakt on ametlik raamistik, mille eesmärk on tõhustada koostööd riiklike, piirkondlike ja kohalike valitsuste, kodanikuühiskonna organisatsioonide, ettevõtete, akadeemikute ja kodanike vahel maaelu visiooni ühiste eesmärkide nimel.



Eesmärgid



Maaelu häälte võimendamine ja nende tõstmine poliitilisse päevakorda

Poliitikad



Võrgustike, koostöö ja vastastikuse õppe struktureerimine ja võimaldamine

Suutlikkus ja võrgustikud



Visiooni nimel vabatahtlike tegevuste julgustamine ja jälgimine

Tegevus

ELi maapiirkondade pikaajaline visioon



Tugevam

- Võimestatud kogukonnad
- Juurdepääs teenustele
- Sotsiaalne innovatsioon



Ühendatud

- Digiühendus
- Transpordiühendused ja uued liikuvuslahendused



Jõukas

- Majandustegevuse mitmekesistamine
- Säästev toidutootmine



Vastupidav

- Vastupidavus kliimamuutustele
- Keskkonnaalane vastupidavus
- Sotsiaalne vastupidavus

Ühised eesmärgid aastaks 2040



Maaelu tegevuskava (EK)
&
Maaelupakt (kõik)

Maaelu tegevuskava: 24 temaatilist tegevust

RURAL
PACT



- Maaelu taaselukamistamise platvorm käivitatud
- Teadus ja innovatsioon maakogukondadele
 - 60 mitme osalejaga teadusprojekti (Horisont Euroopa)
 - Euroopa idufirmade külade foorum käivitatud
- Võrgustikutöö LEADERile ja arukatele küladele
- Maakasutuse uuring säästva põllumajanduse jaoks
- Noored: rohkem maanoori ERASMUSesse



- Võrgustikutöö liikuvuse alal (SMARTA-NET)
- Linnaliikuvuse kavad – rõhk maa-linna seostele
- Maapiirkondade digitaalne tulevik
 - 23,5 mld € investeeritud ühenduvusse
 - Digihariduse pilootprojekt äärealadel
- Lairibapädevuse büroode võrgustik turutõrkepiirkondades
- pädevuste suurendamine, nõuandeteenistus



- Maaenergiakogukondade nõustamiskeskus (RECAH)
 - 27 omavalitsust said tehnilist abi
- Süsinikueemalduse sertifitseerimine
- ELi missioon: mullakokkulepe Euroopale
 - Rahastus eluslaboritele ja tippkeskustele
- Sotsiaalne vastupidavus ja naisted maapiirkondades
 - Teadlikkus pikaajalise hoolduse tähtsusest (sotsiaalhoolduse strateegia 2022)



- Ettevõtlus ja sotsiaalne ettevõtlus (SE)
 - Sotsiaalse ettevõtluse head tavad maapiirkondades
 - Rahastus SE-konsortsiumidele
- Haridus noortele – sisu maakoolidele
- Tööriistakomplekt tootjatele (geograafilised tähised)
- Võrgustikutöö metsarikastele omavalitsustele

Maaelupakti väljaanded

RURAL
PACT



Uudiskiri

- 11 väljaannet aastas
- Üle 3 800 saaja



Rural Vision ajakiri

- Saadaval EN, FR, DE keeles
- Väljaanne #1 (dets 2023)
- Väljaanne #2 (dets 2024)
- Väljaanne #3 (nov 2025)



Poliitikaülevaated

- Saadaval kõigis ELi ametlikes keeltes
- „Maaelu kokkuleppe elluviimine liikmesriikides“
- „Kogukondade võimestamine maaelu visiooni nimel“



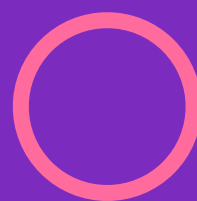
RURAL VISION

Euroopa maaelu kogukond



PROJEKTI IDEE

Speak up for a better future



Rural Youth Vision Lab

Maaelu noorte kaasloomine osalusfestivalide kaudu

Mis on Rural Voices 2030?

Ettevalmistav rahvusvaheline koostööprojekt, mis annab maapiirkondade noortele (15–35) hääle ja vahendid oma kodukoha tuleviku kujundamiseks.

Mida me teeme?

Loome kolmes riigis noortegruppe, rakendame IRDE metoodikat ning korraldame osalusseisioone Arvamusfestivalil (Eesti) ja Strasbourg'i Euroopa Noortefestivalil.

Miks just nüüd?

Maapiirkondi muudavad kliimakriis, digipööre ja demograafia — noored vajavad reaalseid platvorme, kus nende hääl on kuulda ja muutusteks vahendatud.

PROJEKTI PARTNERID



Kolm riiki, üks visioon — maaelu noorte hääl Euroopas

EESTI JUHTPARTNER	PRANTSUSMAA PARTNER	TŠEHHI PARTNER
Eesti LEADER Liit (ELU) <i>Mittetulundusühing, mis ühendab Eesti LEADER tegevusgruppe. Asutatud 80340827.</i> PANUS PROJEKTI Koordineerib projekti ja vastutab aruandluse eest. Korraldab rahvusvahelise kohtumise Arvamusfestivalil. Integreerib IRDE metoodika osalusvormingutesse.	Association LaChOse <i>Kodaniku-, kunsti- ja kultuuriprojekte edendav ühing Lubéronis. Töötab noorte ja territoriaalse arenguga.</i> PANUS PROJEKTI Korraldab loovtöötubasid MJC ja Mission Locale'iga. Loob ja juhendab noorsaadikute paneeli. Korraldab kohalikke levitusüritusi.	Národní síť Místních akčních skupin ČR <i>Tšehhi LEADER tegevusgruppide riiklik võrgustik. Asukoht Praha.</i> PANUS PROJEKTI Toetab noortegruppide moodustamist ja töötubasid. Panustab maaelu arengu ja osaluse kogemusega. Ühtlustab metoodikat kolme riigi vahel.

AJAKAVA - 15 KUUD

Aprill 2026 → juuni 2027

	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	M8	M9	M10	M11	M12	M13	M14	M15
A1 - KUJUTLE & JUTUSTA															
A2 - OTSUSTA															
A3 - ARENDA															

VERSTAPOSTID

M1 – M6 Noortegruppide loomine ja IRDE töötoad	M11 ★ Arvamusfestival, august 2026 (Eesti)	M14 ★ Strasbourg’i Noortefestival, mai 2027
---	---	--



PÄEVAKORD

- 02** RESCoop.eu toetajaliikmeks astumine
- 03** Alaealiste kaitse ja kaasamise kord
- 04** 2026. a. eelarve muutmine
- 05** Juhatuse valimine
- 06** Kohapeal algatatud teemad



[REScoop.eu](https://rescoop.eu) on Euroopa energiakogukondade ja energiaühistute katusorganisatsioon, mis ühendab tuhandeid kogukondlikke energiaalgatusi üle Euroopa. Nende eesmärk on aidata kohalikel kogukondadel ise osaleda energiatootmises, energiasäästus ja energiajulgeoleku tugevdamises.

PÄEVAKORD



- 03** Alaealiste kaitse ja kaasamise kord
- 04** 2026. a. eelarve muutmine
- 05** Juhatuse valimine
- 06** Kohapeal algatatud teemad



Alaealiste kaitse ja kaasamise kord

Sisepoliitika tegevustele, kus osalevad lapsed ja noored

1. Eesmärk ja kohaldamisala

Käesolev kord sätestab Eesti LEADER Liidu minimaalsed sisereeglid alaealiste turvalisuse, vääriskuse ja heaolu kaitseks ning riskide, murede, kahtluste, väidete või juhtumite ennetamiseks, teavitamiseks ja lahendamiseks tegevustes, mida Liit korraldab, rahastab, koordineerib, kajastab või muul viisil toetab.

Käesoleva korra tähenduses on alaealine iga alla 18-aastane isik. Kord kehtib nii kontakt- kui veebitegevustele, sealhulgas koosolekutele, õppereisidele, noortevahetustele, töötubadele, konsultatsioonidele, laagritele, kommunikatsioonitegevustele, intervjuudele, filmimisele, pildistamisele ja reisimisega seotud tegevustele.

Kui projekti rahastaja, partner või õigusakt näeb ette rangemad nõuded, järgitakse rangemat nõuet. Käesolev kord ei asenda Eesti õigusaktidest tulenevaid kohustusi, sh vajadust teavitada pädevaid asutusi kui lapse elu, tervis või heaolu võib olla ohus.



PÄEVAKORD

- 04** 2026. a. eelarve muutmine
- 05** Juhatuse valimine
- 06** Kohapeal algatatud teemad

Eesti LEADER Liidu EELARVE		2026	EC4RURAL
	TULUD	TULUD põhitegevusest	EC4RURAL tulud
<i>Jrk</i>	<i>Tegevus</i>		
	Eelmise aasta jääk	7000	
1.1	Liikmemaks 2024 otsuse alusel	60164	
1.2	ELARD liikmemaks mitteliikmed	240	
1.3	EC4RURAL		35227
1.4	Spoku.ee omaosalustasud	2760	
1.5	Rural Voices noorteprojekt	10400	
1.6	Rural Pact	5400	
	Kokku tulud	85964	35227

	KULUD	Põhitegevuse kulud	EC4RURAL kulud
1	PERSONALIKULUD	43332	25416
1.1	Tegevjuht	28080	
1.1.1	Tegevjuht, lisaülesanne		9360
1.1.2	Tegevjuht, lisaülesanne 2	5400	
1.2	Juhatuse esimees	15252	
1.3	EC4RURAL projektijuht		16056
2	ÜLDKULUD	7250	7811
2.1	Büroo- ja sidekulud	1700	136
2.2	Sõidu- ja lähetuskulud	4000	6125
2.3	Raamatupidamiskulu	1550	1550
			tel:4000%206125
3	TEGEVUSKULUD	12170	2000
3.1	Koolituskulud	500	
3.2	Ürituste korraldamise kulud	5000	2000
3.3	Rahvusvaheline koostöö	2000	
3.4	Katusorganisatsioonide liikmemaks	1910	
3.5	Spoku.ee haldamine	2760	
3.6	Rural Voices noorteprojekt	10400	
4	Reserv	23212	
	Kokku kulud	85964	35227



PÄEVAKORD

05

Juhatuse valimine

06

Kohapeal algatatud teemad

JUHATUSE VALIMISED

VALIMISKORRA TUTVUSTAMINE

KANDIDAATIDE ÜLESSEADMINE

NIMEKIRJA KINNITAMINE

HÄÄLTELUGEMISKOMISJONI MOODUSTAMINE

KANDIDAATIDE TUTVUSTAMINE

HÄÄLETAMINE

TULEMUSTE KINNITAMINE

VALIMISKORD (13.12.2018)

- Eesti LEADER Liidu (edaspidi ELL) juhatuse liikmed valitakse salajase hääletamise teel ülesseatud ja nõusoleku andnud kandidaatide hulgast. Põhikirja järgi on juhatus 5-7-liikmeline.
- Hääletamise läbiviimiseks valib üldkoosolek kolmeliikmelise valimiskomisjoni (edaspidi komisjon). Komisjoni liikmed valivad endi hulgast komisjoni esimehe. Esimees korraldab komisjoni tööd.
- Üldkoosolekul osalevatel ELL liikmete hääleõiguslikel esindajatel on niipalju hääli, kuipalju juhatuse liikmeid valitakse.
- Juhatus liikmete valimiseks väljastab komisjon allkirja alusel kõigile Üldkoosolekul osalevatele ELL liikmete hääleõiguslikele esindajatele hääletussedeli. Sedelile kirjutab hääletaja nende kandidaatide ees- ja perekonnanimesed, kelle poolt ta hääletab.

JUHATUSE KANDIDAADID 2026

Rita Triinu Peussa	Raplamaa Partnerluskogu	15
Krista Kõiv	Järva Arengu Partnerid	14
Rafael Milerman	Lääne-Harju Koostöökogu	14
Liis Moor	Kodukant Läänemaa	13
Tiina Ivask	Valgamaa Partnerluskogu	13
Tiiu Rüütle	Põlvamaa Partnerluskogu	10
Tõnu Kiviloo	PAIK	9
Karl Õmblus	Võrtsjärve Ühendus	1

VALIMISKOMISJON

Irja Tiri
Jana Pärn
Kadri Kuusmik

AITÄH!

